

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Peccatis Et Gratia

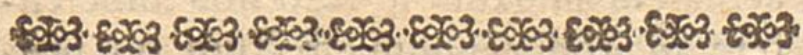
Vindalium, 1646

Cap. III. Quid sit gratia sufficiens, & an semper detur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38789

perfectionem, quæ requiritur ad productionem actus intrinsecè vitalis.

Dices 3. in causis partialibus quælibet habet influxum, & conatum ita sibi proprium, vt neutra ab altera tanquam à causa propriè efficiente illum recipiat: At gratia adiuuans est causa adæquata faciens vt homo bene operetur, quare illa est causa totalis bonæ operationis. Respondeo negando minorem ad agendum, sed illum iuuat in actuali operatione; Gratia verò excitans etsi hominem moueat ad agendum, non tamen illi imponit agendi necessitatem, vt fides docet, sed illi suas partes relinquit, vt se nimirum determinet ad opus pium, cum alioqui ab eo possit abstinere, si velit. quare non potest dici causa adæquata operationis, in sensu arguentium.

CAPVT III.

Quid sit gratia sufficiens, & an semper detur.

CONCLUSIO I.

Datur gratia aliqua ad salutem sufficiens, eaque ab excitante, & adiuuante

ante in actu primo spectata, realiter indistincta.) Prima pars est de fide, probaturque 1. ex Scriptura in qua Deus sæpe conqueritur, quòd peccatores ab ipso ad pœnitentiam vocati, conuerti noluerint. At non iuste quereretur de illis, nisi haberent auxilium sufficiens ad pœnitentiam agendam.

Probatur 2. ex Conciliis, Arausic. 2. can. 25. statuit, omnes baptizatos posse quæ ad salutem pertinent exequi, si velint. Et Trident. sess. 6. cap. 5. & can. 4. docet, dari hominibus gratiam, cum qua iustitiam consequi possent, nisi propria voluntate ei resisterent. At hæc est gratia sufficiens, etsi careat effectu.

Probatur 3. ratione, quia nisi homo qui non conuertitur, haberet auxilium sufficiens ad conuersionem, non illi vitio verteretur, quòd non conuertatur; sicut enim non imputatur ad culpam quòd quis ex ignorantia inuincibili aliquid omittat, ita nec ille culpandus est, qui ex impotentia non efficit id, quod ipsi præceptum est. Verùm ista firmiora euadent ex dicendis concl. 3. vbi ostendemus nulli homini denegari auxilium ad salutem sufficiens.

Secunda pars ostenditur, nam gratia illa dicitur sufficiens ad aliquem actum
de Pecc. I

quæ tribuit vires sufficientes ad illū eliciendū; at gratia excitans, saltem coniuncta cum adiuuante in actu primo spectata, si hæc ab illa realiter distinguitur, tribuit vires sufficientes ad eliciendos actus, ad quos proximè mouet, ergo ea est verè sufficiens.

Notandum autem eam proportionem seruandam esse, inter gratiam excitantem, & sufficientem, vt quæ proximè excitat ad aliquem actum, det etiam vires proximè sufficientes ad eum eliciendum; quæ verò tantum mediata & remota ad aliquod opus excitat, non nisi mediata & remota vires ad illud exequendū cōferat.

CONCLUSIO II. Ea tantum gratia dicitur absolute, & verè sufficiens ad aliquam operationem, quæ sufficit nō tantum vt homo dicatur vtunque posse operari, sed etiam vt actu operetur, si velit.) Est communis contra authores physicæ prædeterminationis, qui volunt auxilium illud esse verè sufficiens ad operationem, quod tribuit posse operari, etsi necessariò requiratur aliud auxilium realiter à sufficienti distinctum, vt quis actu operetur.

Probatum autem 1. quia cum potentia ordinetur ad operationem, & non nisi propter illam detur, ex communissimo

DE GRATIA. CAP. IV. 195
hominum sensu & usu, ille non dicitur
habere facultatem verè & proxime suf-
ficientem ad aliquid agendum, qui caret
principio aliquo prorsus necessario, vt
actu operetur; sic enim homo, verbi
causa, non aliter dicitur habere suffi-
cientem & proximam potestatem ad vi-
dendum, nisi quia habet quicquid requi-
ritur vt actu videat, si videre velit. Illa
igitur gratia sola dicenda est vere & pro-
xime sufficiens ad conuersionem, quæ nõ
solum sufficit vt homo conuerti possit,
sed etiam quæ sufficit vt actu si velit
conuertatur, non expectato vlllo alio
complemento, ex parte ipsius gratiæ suf-
ficientis, ad actualem operationem in-
trinsece requisito.

Probarur 2. nam si gratia est duntaxat
sufficiens vt homo possit vtcunque bene
operari, non autem vt bene operetur, se-
quitur eum qui talem præcisè habet gra-
tiam, non teneri bene operari; ergo si nõ
bene opererur, hoc illi ad culpam impu-
tari non debet; quandoquidem auxilium
quod habet, nõ confert illi vires sufficien-
tes, vt bene operetur, sed vt possit bene
operari duntaxat. Quis autem credat eũ
non esse obiurgandum, qui cum gratia
sufficienti non bene operatus est?

¶ Dices 1. ex August. lib. de correptione

& gratia cap. 11. Primo homini datum est posse perseverare, non autem perseverare, ergo gratia sufficiens datur tantum ut homo possit operari, non autem ut actu operetur. Sed negatur consequentia, vult enim tantum Augustinus, primum hominem habuisse gratiam sufficientem ad actu perseverandum, non tamen actu perseverasse, idque non ex defectu ipsius gratiæ, sed ex mera hominis libertate, qui auxilio dato uti noluit.

Dices 2. homo iustus dicitur habere auxilium sufficiens ad perseverandum, ut docent Theologi ex Concilio Trident. sess. 6. cap. 13. & tamen ille non habet quidquid ad actu perseverandum præcisè requiritur ex parte principij, cum successu temporis alia, & alia auxilia ad perseverandum necessaria acquirat. Respondeo, iustum habere tantum auxilium remote sufficiens ad perseverandum, nos autem hinc loquimur de gratia quæ proxime fit sufficiens ad aliquem actum, & contendimus eam talem esse debere, ut nihil illi desit ex parte principij, ad agendum.

Dices 3. ut homo actu credat, præter auxilium sufficiens requiritur concursus supernaturalis ex parte Dei. Ergo absolute potest auxilium dici sufficiens ad

posse, etsi non sit sufficiens ad operari. Respondeo hanc obiectionem nullius esse momenti, quia ut gratia verè sit sufficiens ad opus aliquod, dicimus præter illam nihil requiri, quod sit prærequisitum ad operationem, tanquam principium illius, aut veluti complementum actus primi: non tamen negamus, quin sit requisitus cõkursus Dei, se tenès ex parte ipsius operationis, eique proportionatus.

CONCLUSIO III. Paruulis omnibus paratum est auxilium sufficiens ad salutem, quantum est ex parte Dei, nullus etiam est adultus qui tali auxilio careat.) Prima pars probatur, tum quia Deus sincerè vult omnes homines saluos fieri nulla est autem ratio cur paruuli à communi illo beneficio excludantur; tũ quia Christus pro omnibus mortuus est, pro omnibus satisfecit. omnium est redemptor, omnium saluator, aut quoad efficaciam, aut saltem quoad sufficientiam. At quis dicat Christum pro paruulis mortuum non esse, n̄que esse eorum redemptorem, aut liberatorem? Tum denique quia Christus instituit Sacramentum Baptismi, in remedium peccati originalis, atque adeò pro iis omnibus qui tali peccato infecti sunt, ac maximè pro omnibus paruulis quia cùm rationis visu

non polleant, propriis actibus saluari nō possunt. Omnes ergo paruuli, quantum est ex parte Dei, paratum habent auxilium ad salutem sufficiens.

Dices, qui sincerè optat, vt remedium aliquod alicui applicetur, debet cauere ne quid illius applicationem impediat. At Deus hoc non cauet in omnibus paruulis, verbi causa, in iis qui in vtero materno moriuntur, quibus nulla humana industria succurri potest. Respondeo maiorem veram esse de eo, qui vult voluntate consequente & efficaci, vt remedium aliquod adhibeatur, ille enim res ita debet disponere, vt de facto remedium applicetur. Secus dicendum de eo qui tantum id vult, voluntate antecedente & inefficaci, qua ratione Deus vult salutem paruulorum, qui sine remedio intereunt; sufficit enim quòd ille res ordinet in finē, & præparet media ad illum necessaria, quæ per se loquēdo applicari possint.

Secunda pars suadetur i. ex Script. quæ docet, Deum ad se omnes homines inuitare, omnes illuminare, nolle mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat, quæ similia apertè denotant, Deum nulli adulto gratiam sufficientem ad salutem denegare. Quod etiam expressè tradunt Chrysostr. homil. 7. in Ioan. Aug.

lib. 1. de Genesi contra Manichæos cap. 3. & alij plerique, quos breuitatis causa prætereo.

Probatur 2. quia qui vere & ex animo desiderat alicui finem, illico paratus est ei suppeditare media ad illum finem assequendum necessaria, si ea aliunde haberi non possunt. atqui Deus sincere desiderat omnibus salutem, iuxta illud 2. ad Timoth. 2. Qui vult omnes homines saluos fieri, ergo paratus est omnibus conferre media ad eiusmodi finem necessaria, præsertim cum hæc ipsi aliunde comparare nequeant.

Probatur 3. nam omnes homines rationis usu præditi, tenentur obseruare omnia præcepta contenta in decalogo; quòd cum præstare non possint, saltem longo tempore, sine gratiæ auxilio, tenetur Deus illis conferre gratiam ad hoc sufficientem, aliàs deesset hominibus in necessariis ad salutem, quod ab ipsius bonitate, & promissionibus valde alienum est.

Dices 1. ex Paulo Ephes. 4. Gentiles alienatos esse à vita Dei per Dei per ignorantiam, propter cæcitatem cordis ipsorum, id est, propter peccata sua priuatos esse auxilio ad cognoscendum, & colendum Deum necessario. Verum nõ ea est mens Apostoli, cum ipse alibi di-

sertè doceat, Gentiles esse inexcusabiles, eò quòd Deum non glorificauerint. Vult ergo solùm ostendere, infideles suis peccatis impedimentum apponere gratiæ vberiori, qua ad fidem, & iustificationem disponi possent.

Dices 2. ex Augustino in expositione quarũdam propositionum epist. ad Rom. proposit. 62. Pharaonem adeò fuisse obduratum, vt obtemperare non posset; vnde sequitur eum non habuisse auxilium sufficiens ad obtemperandum. Respondeo verba Augustini sumenda esse in sensu composito, vt scilicet Pharaò quatenus erat induratus aduersus motiones diuinas, non posset earum impulsu sequi; quod non impediēbat quin simpliciter posset iis obedire, quia prauam illam animi obfirmationem abiicere poterat.

Dices. 3. vel auxilium sufficiens distinguitur ab efficaci, vel non, si non distinguitur, ergo eum multi careant auxilio ad salutem efficaci, carent etiam sufficienti: Si distinguitur, ergo qui non habet auxilium efficacem, non potest saluari, adeoque caret auxilio ad salutem necessario, & sufficienti; siquidem sine auxilio efficaci nullus de facto saluari potest. Respondeo auxilium sufficiens non distingui realiter, seu quoad entitatem

aut vim agendi ab efficaci, sed tantum moraliter, seu per ordinem ad operationem sequuturam; quare etsi quis non habeat auxilium efficax, quo de facto conuertatur. habet, tamen sufficiens quo potest actu conuerti, si velit.

CONCLUSIO IV. Gratia sufficiens ad conuersionem non datur quouis tempore, est tamen semper omnibus parata ad vitandum nouum peccatum, quod sine illa vitari nequit.) Prima pars probatur, quia gratia sufficiens consistit saltem ex parte, in motibus indeliberatis gratiæ excitantis, seu prauentis, ut supra dictum est; experientia autem testatur eiusmodi motus non semper nobis adesse, non enim continuo Deus mentem nostram sanctis cogitationibus illuminat, affectumque accedit per bona desideria, ad poenitentiam de peccatis agendum: quare non quouis momento temporis, auxilium ad conuersionem necessarium nobis tribuitur.

Dices 1. Scripti hortatur peccatores ut quam celerrimè ad Deum conuertantur, ergo sèper adest gratia sufficiens ad conuersionem. Non sequitur, quia Scriptura uult tantum peccatores monere, ut inspirationes diuinas non negligant, & inuiles abire patiantur; sed potius earum

motionem sequantur, quoties se iis pulsari aduerterint.

Dices 2. S. Thom. 3. p. q. 86. art. 1. pronunciat opinionem existimantium, hominem non posse quandiu uiuit, ad Deum per pœnitentiam conuerti, esse erroneam. Respondeo S. Doctorem non loqui de ea opinione quæ asserit, auxilium sufficiens ad conuersionem quouis momento non dari, sed de illa quæ docet, homines aliquos in hac uita adeo esse induratos, ut per auxilium gratiæ ad bonum flecti nequeant; hoc enim repugnat statui viatorum, quorum uoluntas flexibilis est ad bonum & ad malum.

Secunda pars probatur, nam nisi homines haberent auxilium sufficiens & necessarium, ad uitandum nouum peccatum, non peccarent, cum nemo peccet in eo quod uitare nequit, ut docet August. lib. de peccatorum meritis & remissione, cap. 33. aliisque locis. Atqui homines etiam indurati & excæcati, peccant quando liberè mandata diuina transgrediuntur, ut patet ex Iudæis qui etsi essent indurati, Ioan. 12. peccarunt tamen grauius, quòd Christum non receperint. Ioan. 15. habent ergo auxilium sufficiens ad peccata uitanda.

Dices 1. Scriptura iubet nos orare, ne

intremus in tentationem; hoc autem esset superfluum, si semper adesset gratia sufficiens ad superandam tentationem. Respondeo id non esse superfluum, quia per auxilium remotè sufficiens, quod semper, dum tentamur, adest, possumus obtinere illud quod ad superandam tentationem, & peccatum vitandum proximè & immediatè sit sufficiens.

Dices 2. Non datur peccatori singulis momentis, auxilium sufficiens ad conversionem, ex dictis ergo nec ad vitandum peccatum sequela patet, quia cum teneatur conuerti, nisi cōuertatur peccabit. Respondeo præceptum conversionis ad Deum non semper urgere, sed certis duntaxat temporibus; quoties autem talis obligatio incumbit, Deus tribuit peccatori auxilium sufficiens, quo possit conuerti si velit. Poterat hinc quæri an auxilium gratiæ detur omnibus æqualiter: verum huius difficultatis conclusio negatiua, satis constare potest ex lib. 1. vbi de prædestinatione.